

**Denárový poklad z Chýšť**  
— **wystawa na Zamku w Pardubicach**  
— **Muzeum Wschodnich Czech (Zámek**  
**Pardubice — Východočeské muzeum),**  
**21 września–16 października 2016 r.**

Pod koniec 2015 r. w okolicach miejscowości Chýšť (kraj pardubický) odkryto naczynie zawierające 780 denarów, łączonych z czeskim księciem Bolesławem II (972–999). 2 grudnia 2015 r. znalezisko zostało przekazane do muzeum w Pardubicach, gdzie poddano je szczegółowej analizie. Jednocześnie muzealnicy przeprowadzili badania weryfikacyjne miejsca znalezienia skarbu, podczas których odnaleźli następujących 745 monet lub ich fragmentów. Ze względu na doniosłość znaleziska i wielkie zainteresowanie ze strony mediów oraz społeczeństwa pierwsza część skarbu niezwłocznie została poddana konserwacji i opracowaniu naukowemu zakończonemu wystawą i jej katalogiem. Wernisaż tej krótkiej wystawy, jak sądzimy, nieprzypadkowo został dostosowany do terminu konferencji w Kutnej Horze<sup>1</sup> i pozwolił na zapoznanie się ze skarbem numizmatykom z Europy Środkowowschodniej.

Pierwsza część skarbu składa się z 780 czeskich denarów z czasów panowania Bolesława II wybitych w mennicy w Pradze (45% całości) i Wyszehradzie (37%), 10% monet z nieokreślonej mennicy, a dwa egzemplarze reprezentują nieznaną wariant typu ręka/kaplica. Najstarszymi monetami są denary typu ethelredowego (typ Cach 139<sup>2</sup>) bite w 1. połowie lat 90. X w. Występujące na nich imię mincerza OMERIZ obecne jest już na tzw. denarach typu fryzyjskiego (typ Cach 123, 124), które datowane są na koniec lat 80. Najmłodsze w całym depozycie są denary typu ręka/kaplica (typ Cach 226), znane ze skarbów ukrytych aż po 1004 roku (Munkegaard, Jarocin, Lisówek itd.) a datowane na sam koniec X w. Pozwala to na określenie *tpq* skarbu ok. 999 r. Dodatkowo wystąpiły dwie monety, które do tej pory nie były rejestrowane w znaleziskach i nie są datowane — typu ręka/kaplica, których schemat wykazuje reminiscencje denarów tzw. typu fryzyjskiego. W analizowanej części skarbu najliczniejsze były denary typu ethelredowego — 480 sztuk (61,5%), a wśród nich najliczniejszy był typ Cach 226 (10% całego skarbu).

<sup>1</sup> „Numismatica Centroeuropea — Středoevropské numismatické dny I. Jagellonské mincovnictví ve střední Evropě”, odbywającej się w dn. 19–22 września 2016 w Kutnej Horze.

<sup>2</sup> Tu i dalej odniesienia katalogowe do opisywanych monet: Cach 1970 — F. Cach, *Nejstarší české mince. 1, České denáry do mincovní reformy Břetislava I*, Praha 1970.

Wystawa została umiejscowiona w małej sali gotyckiej muzeum w Pardubicach, a skarb zaprezentowany był w jednej, dużej gablocie. Po obu jej skłonach, w kilku rzędach, zaprezentowano 458 denarów ze skarbu ze wsi Chýšť, a na górze gabloty wystawiono częściowo zrekonstruowane naczynie, w którym monety były zdeponowane. Dodatkowo na ścianach rozwieszono tablice z informacjami o skarbie i monetach wchodzących w jego skład oraz o szerszym kontekście znaleziska. Monety w gablocie ułożone były w sposób przejrzysty, a gablota była dość dobrze oświetlona. W trakcie wernisażu zainteresowane osoby, za niewielką opłatą, mogły wybić sobie pamiątkową imitację wczesnośredniowiecznego czeskiego denara. Ponadto w gablocie obok przedstawiono skarb 110 groszy praskich Wacława IV (1378–1419) ze wsi Dubany (kraj pardubický). W przeciwieństwie do gabloty prezentującej główny obiekt wystawy, monety były poprzekęcane. Dodatkowym utrudnieniem w dokładnym obejrzeniu awersów i rewersów był

brak wewnętrznego oświetlenia gabloty — osoby znajdujące się wokół gabloty zasłaniały światło, przez co gablota znajdowała się w półcieniu. Niewątpliwym plusem wystawy była możliwość kupna jej katalogu<sup>3</sup>, w którym zaprezentowano bardzo dokładnie wszystkie analizowane monety, ich typologię oraz datowanie. Ponadto, sporą część poświęcono naczyniu ceramicznemu, w którym opisywany skarb został odnaleziony, porównując je z innymi wczesnośredniowiecznymi naczyniami pełniącymi tę funkcję odnalezionymi na terenie Czech.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że opisywana wystawa, jak i jej katalog, obejmują połowę skarbu. Druga połowa, pochodząca z badań weryfikacyjnych, cały czas jest opracowywana. Patrząc na szybkość i profesjonalizm w jej opracowaniu możemy być spokojni, że niedługo ukaże się pełna i wyczerpująca monografia całego skarbu z Chýšť.

*Paweł Milejski, Łukasz Sroka*

---

<sup>3</sup> Denárový poklad z Chýšť: katalog unikátního nálezů českých mincí z konce 10. století, red. Ladislav Nekvapil, Pardubice 2016.